

From: "5.1.2.e (5.1.2.e)"
Sent: Thu, 29 Nov 2012 17:04:34 +0100
To: "5.1.2.e (5.1.2.e)" <5.1.2.e >
Cc: "5.1.2.e (5.1.2.e)" 5.1.2.e
Subject: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Hoi 5.1.2.e
Ik heb nog een paar tekstuele dingen aangepast.

5.2.1
5.2.1 Misschien moet het nog langs een jurist, voor de zekerheid?
Groeten 5.1.2.e

Het Ctgb is door EZ gevraagd een reactie te geven op een publicatie van Gill et al. (Gill, Ramos-Rodriguez & Raine. Combined pesticide exposure severely affects individual - and colony- level traits in bees. Nature, 10/2012).

In deze studie zijn drie blootstellingsregimes getest: 4 weken continue blootstelling van hommelvekjes aan 10 ppb imidacloprid via suikeroplossing, 4 maal contactblootstelling aan lambda-cyhalothrin met intervals van een week, en een combinatie van die twee. De foerageeractiviteit van individuele hommels en de ontwikkeling en grootte van de testvolken werden vergeleken met de controle.

De auteurs vinden in de imidaclopridbehandeling een negatief effect op de aantallen uitgekomen werkers en op het aantal terugkerende foerageerders. In de lambda-cyhalothrin behandeling was de sterfte van werkers hoger dan in de controle. In het combinatieregime werden deze effecten versterkt.

Kader advies Ctgb

De relevantie van dit artikel wordt zowel bekeken voor de geteste stoffen als in een breder kader.

Representativiteit voor Nederlandse blootstelling hommels

Lambda-cyhalothrin : Middelen op basis van lambda-cyhalothrin mogen niet gespoten worden op bloeiende gewassen, waardoor het onwaarschijnlijk wordt dat bijen aanwezig zijn als deze stof wordt toegepast. Deze blootstelling is voor Nederland niet realistisch.

Imidacloprid: De gesimuleerde 4 weken continue blootstelling is niet representatief voor de in Nederland toegelaten toepassingen. De blootstellingsduur zou relevant kunnen zijn voor een zaadbehandeling in een voor bijen aantrekkelijk en lang bloeiend gewas. Deze toepassingen zijn in Nederland echter niet toegelaten. Voor de spuittoepassingen heeft Nederland maatregelen genomen om te voorkomen dat bijen worden blootgesteld.

Ook wordt opgemerkt dat de geteste imidaclopridconcentratie (10 ppb) tweemaal hoger is dan de maximale concentratie in nectar en pollen die volgens de EFSA conclusie voor imidacloprid verwacht kan worden in de destijds in Europa toegelaten zaadbehandelde gewassen (5 ppb). In een ander recent verschenen artikel (Laycock, Lenthall, Barratt, Cresswell 2012. Effects of imidacloprid, a neonicotinoid pesticide, on reproduction in worker bumble bees (*Bombus terrestris*). Ecotoxicology 21: 1937-1945) worden overigens al negatieve effecten op reproductie in werksters gevonden bij lagere concentraties (<6 ppb). De auteurs van dit artikel stellen wel dat verder onderzoek nodig is om de relevantie van dit effect voor hommelveken te bepalen.

Representativiteit voor andere neonicotinoiden

Er zijn andere neonicotinoiden in Nederland met een toelating als zaadbehandeling in bij-aantrekkelijke gewassen. Het is niet bekend of de gevonden effecten van imidacloprid op hommels ook relevant zijn voor deze andere neonicotinoiden, omdat hier geen onderzoek naar is gedaan, maar het is niet uit te sluiten. Bij welke dosering het effect dan op zou treden is onbekend. Aan de andere kant is het echter te bewijfelen of vier weken onafgebroken blootstelling aan dezelfde behandelde voedselbron realistisch is voor een hommelvek.

Stapelings blootstelling meerdere stoffen

De gevonden sterkere effecten bij blootstelling aan verschillende stoffen zijn van groot belang. Gestapelde effecten van stoffen die niet samen in een middel zitten behoren echter niet tot het aan Ctgb aangereikte toetsingskader. Momenteel wordt onderzocht of en hoe dit opgenomen zou kunnen worden door een nationale en een Europese werkgroep.

Advies Ctgb

De effecten op bijen van imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin bij gebruik als zaadbehandeling worden momenteel opnieuw bekeken door EFSA in het licht van hun in 2012 verschenen wetenschappelijke opinie. Ctgb heeft ervoor gepleit dat in deze herbeoordeling ook de studie van Gill et al meegenomen wordt. Aangezien blootstelling van bijen en hommels aan bloeiende gewassen in het winterseizoen niet relevant is, wordt voorgesteld te wachten op de EFSA conclusies (deze zijn aangekondigd voor eind december 2012) en indien nodig daarop geharmoniseerd actie te ondernemen.

Van: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Verzonden: 29 November 2012 15:41

Aan: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Onderwerp: FW: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Van: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Verzonden: donderdag 29 november 2012 15:40

Aan: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Onderwerp: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Van: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Verzonden: donderdag 29 november 2012 14:58

Aan: 5.1.2.e (5.1.2.e); 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Onderwerp: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

5.1.2.e

Op de valreep nog een wat officieel antwoord voor 5.1.2.e voor ik op vakantie ga. Misschien kunnen jullie dit 1) checken (ik ben nogal kritisch op de aangereikte methodieken) en 2) het in een brief gieten (moet dat?). En 3) bedenken hoe/of reactie nu in de VN commotie handig is... En 4) bedenken of het handig is om een tweede artikel (Laycock, heel recent verschenen) zelf al te noemen zonder dat daarom gevraagd is.

5.1.2.e had me er laatst nog naar gevraagd dus ze is het nog niet vergeten.

Ik stuur het ook naar 5.1.2.e ter check, helaas neemt die nu zijn telefoon niet op maar hij leest het hopelijk morgen! 5.1.2.e als jij aanvullingen/wijzigingen hebt, graag ook naar 5.1.2.e en 5.1.2.e

Groeten 5.1.2.e

Het Ctgb is door EZ gevraagd een reactie te geven op een publicatie van Gill et al. (Gill, Ramos-Rodriguez & Raine. Combined pesticide exposure severely affects individual - and colony- level traits in bees. Nature, 10/2012).

In deze studie zijn drie blootstellingsregimes getest: 4 weken continue blootstelling van hommelvekjes aan 10 ppb imidacloprid via suikeroplossing, 4 maal contactblootstelling aan lambda-cyhalothrin met intervals van een week, en een combinatie van die twee. De foerageeractiviteit van individuele bijen en de ontwikkeling en grootte van de testvolken werden vergeleken met de controle.

De auteurs vinden in de imidaclopridbehandeling een negatief effect op de aantallen uitgekomen werkers en op het aantal terugkerende foerageerders. In de lambda-cyhalothrin behandeling was de sterfte van werkers hoger dan in de controle. In het combinatieregime werden deze effecten versterkt.

Kader advies Ctgb

De relevantie van dit artikel wordt zowel bekeken voor de geteste stoffen als in een breder kader.

Representativiteit voor Nederlandse blootstelling hommels

lambda-cyhalothrin : Middelen op basis van lambda-cyhalothrin mogen niet gespoten worden op bloeiende gewassen, waardoor het onwaarschijnlijk wordt dat bijen velden waar deze stof op is toegepast zullen bezoeken. Deze blootstelling is dus voor Nederland niet realistisch.

Imidacloprid: De gesimuleerde 4 weken continue blootstelling is niet representatief voor de in Nederland toegelaten toepassingen. De blootstellingsduur zou relevant kunnen zijn voor een zaadbehandeling in een voor bijen aantrekkelijk gewas. Deze toepassingen zijn in Nederland echter niet toegelaten. Voor de spuittoepassingen heeft Nederland maatregelen genomen om te voorkomen dat bijen worden blootgesteld.

Ook wordt opgemerkt dat de geteste imidaclopridconcentratie (10 ppb) tweemaal hoger is dan de maximale concentratie in nectar en pollen die volgens de EFSA conclusie voor imidacloprid verwacht kan worden in de destijds in Europa toegelaten zaadbehandelde gewassen (5 ppb). In een ander recent verschenen artikel (Laycock, Lenthall, Barratt, Cresswell 2012. Effects of imidacloprid, a neonicotinoid pesticide, on reproduction in worker bumble bees (*Bombus terrestris*). *Ecotoxicology* 21: 1937-1945) worden overigens al negatieve effecten op reproductie in werksters gevonden bij lagere concentraties (<6 ppb). De auteurs van dit artikel stellen dat verder onderzoek nodig is om de relevantie voor hommelvekten te bepalen.

Representativiteit voor andere neonicotinoiden

Er zijn andere neonicotinoiden in Nederland met een toelating als zaadbehandeling in bij-aantrekkelijke gewassen. Het is niet bekend of de gevonden effecten van imidacloprid op hommels ook relevant zijn voor deze andere neonicotinoiden, omdat hier geen onderzoek naar is gedaan, maar het is niet uit te sluiten. Bij welke dosering het effect dan op zou treden is onbekend. Aan de andere kant is het echter te bewijzen of vier weken onafgebroken blootstelling aan dezelfde behandelde voedselbron realistisch is voor een hommelvek.

Stapelings blootstelling meerdere stoffen

De gevonden sterkere effecten bij blootstelling aan verschillende stoffen zijn van groot belang. Gestapelde effecten van stoffen die niet samen in een middel zitten behoren echter ook niet tot het Ctgb aangereikte toetsingskader. Momenteel wordt onderzocht of en hoe dit opgenomen zou kunnen worden door een nationale en een Europese werkgroep.

Advies Ctgb

De effecten op bijen van imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin bij gebruik als zaadbehandeling worden momenteel opnieuw bekeken door EFSA in het licht van hun in 2012 verschenen wetenschappelijke opinie. Ctgb heeft ervoor gepleit dat hierin ook de studie van Gill et al meegenomen wordt. Aangezien blootstelling van bijen en hommels aan bloeiende gewassen in het winterseizoen niet relevant is, wordt voorgesteld wordt te wachten op de EFSA conclusies en indien nodig daarop geharmoniseerd actie te ondernemen.

Van: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Verzonden: 05 November 2012 09:35

Aan: 5.1.2.e (5.1.2.e); 5.1.2.e

Onderwerp: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Tuurlijk, je kunt aangegeven dat er dan en dan op inhoudelijk/wetenschappelijk niveau in Europa wordt gesproken over deze kwestie. Aangezien blootstelling aan bloeiende planten in deze periode niet relevant is, stelt het Ctgb voor de uitkomst van deze bijeenkomst af te wachten.

zo iets..

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e (5.1.2.e)

Verzonden: vrijdag 2 november 2012 12:10

Aan: 5.1.2.e (5.1.2.e); 5.1.2.e

Onderwerp: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Maar kan ik daarin ook het wachten op de Praper melden?

Van: [redacted] ([redacted])

Verzonden: 01 November 2012 16:02

Aan: [redacted] ([redacted]); [redacted]

Onderwerp: RE: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Ha [redacted] de inhoud zal goed zijn, daar vertrouw ik op. Het is wel duidelijk een interne reactie. Zou je het advies willen herschrijven vanuit het Ctgb perspectief?

Groeten, [redacted]

Van: [redacted] ([redacted])

Verzonden: donderdag 1 november 2012 8:53

Aan: [redacted]; [redacted] ([redacted])

Onderwerp: FW: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Urgentie: Hoog

Ha [redacted] en [redacted]

Wat denken van onderstaande (al eerder opgeschreven voor intern), kan dat zo weg of willen jullie nog schaven?

Groeten [redacted]

In de studie is 4 weken blootstelling van hommenvolkjes aan 10 ppb imidacloprid gesimuleerd plus blootstelling aan viervoudige spuitbehandeling van lambda-cyhalothrin. In NL hebben we echter geen zaadbehandeling van bloeiende bij-aantrekkelijke gewassen dus de imidaclopridblootstelling is niet realistisch. En de andere stof mag niet gespoten worden op bloeiende gewassen dus dat is ook niet realistisch. Dus voor NL geen realistische situatie.

Wel interessant: de combi van twee stoffen is onderzocht, en de effecten op volkniveau in hommels. Deze principes zijn mogelijk wel door te trekken naar andere stoffen. NB gestapelde effecten van stoffen die niet samen in een middel zitten nemen we momenteel niet mee, bij geen enkel aspect; methodiek hiervoor is niet beschikbaar [redacted]

Ik stel voor dat we iig wachten op de Praper van 5-9 november, waarin de neonics besproken worden met alle Europese MS experts. Hierin nemen we ongetwijfeld alle laatste info mee dus ook dit artikel. Zo eind oktober/begin november is bijenblootstelling aan bloeiende gewassen toch weinig relevant.

Van: [redacted] [redacted]@mineleni.nl]

Verzonden: 30 October 2012 18:00

Aan: [redacted] ([redacted])

Onderwerp: FW: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Urgentie: Hoog

eesrt een verkeerd e-mail adres, sorry

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 30 oktober 2012 17:59

Aan: [redacted]; [redacted] ([redacted])

CC: [redacted] ([redacted]); [redacted] ([redacted])

Onderwerp: reactie op Nature artikel combinatie neonicotinoids en pyrethroids

Urgentie: Hoog

beste Ctgb-ers,

nav de recente publicatie in Nature van Britse huize over effecten van neonicotinoïden en pyrethroïden op bijen wil ik jullie vragen om daar een reactie aan ons (EL&I) te geven. Dit kan op vergelijkbare wijze als jullie eerdere reacties op dergelijke studies (zie Whitehorn et al; Pettis et al etc).

Geven jullie even aan wanneer je de reactie aan mij kunt opleveren?
Dank alvast!

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs, Agriculture & Innovation
Directorate General Agriculture
Plant Health
P.O.Box 20401
NL 2500 EK The Hague
The Netherlands
tel ** 5.1.2.e or ** 5.1.2.e
e-mail: 5.1.2.e @mineleni.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

=====

Bezoekt u het kerndepartement van het Ministerie van
Economische Zaken, Landbouw en Innovatie?

Houd er dan rekening mee dat u een geldig
identiteitsbewijs (paspoort, ID-kaart of rijbewijs) dient
te tonen. Indien u bij de receptie geen geldig identiteitsbewijs
kunt tonen, wordt u geen toegang verleend. Legitimatiebewijzen
en toegangspassen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

=====